

Обраћање високог представника Педија Ешдауна Парламентарној скупштини БиХ

Господине предсједавајући, даме и господо,

Захваљујем вам што сте ме поново позвали, уочи једног од вјероватно најважнијих тренутака у процесу напретка Босне и Херцеговине ка стабилизацији и пуној државности.

Сада се морате суочити са истински кључним одлукама које се тичу будућности Босне и Херцеговине. То ће бити тема мог данашњег обраћања.

Међутим, осврнимо се прво на ситуацију у којој се тренутно налазимо.

Стални напредак

Ове године смо остварили истински напредак.

Покаткад, усред све ужурбаности свакодневног политичког живота, тешко је видјети оно што се остварује.

Али када се осврнем на догађаје који су се десили у међувремену, немогуће је не закључити да БиХ почиње да остварује нека стварна достигнућа.

Тада сам навео хитно успостављање државног Тужилаштва, Државног суда и посебних одјељења овог Суда за случајеве организованог криминала као кључне и приоритетне задатке.

Данас, државно Тужилаштво не само да је успостављено, већ и припрема неколико кривичних случајева високог профила. Од средине фебруара државно Тужилаштво је примило 88 предмета који се односе на 222 оптуженика. У шест предмета, који се крећу од кривотворења до кријумичарења, донесене су пресуде и

изречене затворске казне у трајању до 6 година. Посебни Савјети Суда БиХ, који ће рјешавати најкрупнија кривична дјела ускоро почињу са првим суђењима, укључујући и најкрупнији случај трговине људима, највећи у историји ове земље.

Када сам вам се задњи пут обраћао овдје, захтијевао сам брзо усвајање Кривичног закона и Закона о кривичном поступку како би се олакшало хватање криминалаца.

Данас, адвокати и судије диљем земље примјењују нове законе управо у ту сврху.

Задњи пут када сам стајао овдје, захтијевао сам провођење реформе нашег веома лошег царинског система и увођење савременог европског ПДВ система.

Данас, нова Управа за индиректно опрезивање представља законску реалност, царинске управе се обједињавају, и ускоро ће вам бити достављен нови оквирни закон, за усвајање у пуној парламентарној процедури.

Задњи пут када сам вам се обраћао, затражио сам да сарађујете са пословним људима ове земље и њиховом 'булдожер' иницијативом, како би се укинула компликована мрежа бирократије и прописи који гуше подузетништво и онемогућавају отварање нових радних мјеста.

Данас је 50 ових бирократских баријера уклоњено – наглашавам, не од стране високог представника или међународне заједнице већ вашом тијесном сарадњом са пословним људима у чијим се рукама налази економска будућност ове земље.

А булдожер и даље ради. Комисија ће у октобру парламентарцима презентовати још 50 реформи које ће отворити нове могућности за нова предузећа, нове инвестиције и нова радна мјеста у овој земљи.

И надам се да постајемо свједоци појављивања још једног позитивног тренда.

Крајем прошле године одлучили смо да органи власти и парламенти требају преузети већи дио ових напора. Рекао сам том приликом да “што више ви будете радили на реформама, утолико ће мој ангажман бити мањи. Што мање ви будете радили на реформама, више ћу се ја морати ангажовати”.

Па, чини се да се сада овај баланс мијења.

У посљедњих осам мјесеци број закона и измјена и допуна закона које сам морао прогласити је упола мањи. При томе није успорен темпо реформи.

Рокови за извршење задатака

То је добра вијест.

А сада лоша вијест.

Још увијек се крећемо преспоро. Исувише споро. Уколико не убрзамо темпо, нећемо успјети. Најтежи дио овог процеса је тек пред нама.

Током протеклих мјесеци, ви, политичке странке, радили сте заједно са међународном заједницом како бисте припремили сљедећу фазу процеса реформи.

Много је ствари урађено.

Представници државе и два ентитета су се окупили у оквиру Комисије за индиректно опорезивање како би креирали савремени систем индиректног опорезивања који ће одговорити на изазов који је поставила Европа, и који ће функционисати у интересу грађана, а не криминалаца.

Молим вас да обратите пажњу на сљедеће: ово је договор који су постигли ваши представници у Комисији, а не – понављам не – међународна заједница.

То су ваши договори, не моји.

Остварена компромисна рјешења су ваша рјешења, не моја.

Етикета на овим законима гласи “Направљено у БиХ” а не “Направљено од стране међународне заједнице”.

Тако и треба бити. Односно, тако и мора бити уколико БиХ жели да добије шансу за придруживање Европи.

Закон о порезима који ћете имати пред собом у потпуности испуњава услове које је Крис Патен (Chris Patten) навео као неопходне за даљи напредак према Европској унији – а он ће то доказати и дјелима. 20 милиона КМ за реструктуирање царинског и пореског система. 90 милиона КМ помоћи. БиХ ће добити новац уколико се овај закон усвоји до јануара. Губимо све – више од 100 милиона еура – уколико се овај закон не донесе.

Од вас зависи шта ће се даље дешавати. Ви морате одлучити.

Улога међународне заједнице у овом процесу је сада завршена.

Комисија за политику индиректног опорезивања је завршила свој посао.

Посао је урађен.

Ако усвојите закон, заслуга је ваша. Ако га не усвојите, сносите одговорност.

Исти је случај и са реформом у области одбране.

Представници државе и ентитета су се окупили како би осмислили јединствен систем командовања и контроле над војском.

Али на вама је да одлучите да ли ћете прихватити њихове прједлоге.

Уколико их прихватите, БиХ ће испунити услове за чланство у Партнерству за мир – ко зна, можда чак и ове године.

Ако их не прихватите, БиХ ће изгубити прилику да направи свој први историјски корак ка чланству у еуро-атлантским структурама, и коначно прилику за пуно чланство у НАТО-у.

Ако усвојите приједлоге, заслуга је ваша. Ако их не усвојите, ви сноситете одговорност.

Исто се односи и на реформу обавјештајних служби.

Усвајањем реформи које су припремиле двије обавјештајне службе, Босна и Херцеговина може постати прва земља на Балкану која ће имати обавјештајну службу у складу са европским стандардима, под демократском контролом, која за свој рад одговара парламенту и подлијеже владавини закона.

Усвојите закон о обавјештајној служби и политика БиХ више неће бити уздрмана шпијунским скандалима и бескрајним завјерама о којим стално читамо у новинама.

Ако га не усвојите, и путовање без визе ће, између осталог, остати тек недостижни сан.

Дозволите ми да објасним зашто:

Како су европски лидери овог љета јасно ставили на знање у Солуну, сви изгледи за безвизни режим за грађане БиХ могу се остварити само након што извршимо реформу наших сигурносних структура, а ово је кључни први корак у том процесу.

Дакле, избор је на вама:

Уколико усвојите овај закон, то ће бити корисно за БиХ, а заслуга је ваша. Уколико га не усвојите, БиХ је на губитку, а ви ћете сносити одговорност.

Дакле, у наредна 3 или 4 мјесеца свако од вас ће морати одлучити да ли ћете врата која БиХ воде на пут ка Европи држати отворена или ћете их са треском затворити;

Да ли се желите придружити Партнерству за мир и НАТО-у, или пропустити прилику и остати ван тих структура;

Да ли ћете градити будућност ове земље, или се држати прошлости.

То је тест.

Али шансе су сада још веће.

У овим комисијама је успостављена нова пракса постизања консензуса, која је замијенила стару стерилну игру у Босни и Херцеговини која се заснива на принципу “ако моја страна не може имати све, онда нећемо ништа”. На крају је та игра Босни и Херцеговини оставила баш то – велико ништа.

Компромис у БиХ више није ружна ријеч.

Полако мијењамо ранију праксу у којој постоје само “побједници и губитници” новим навикама које стварају само “побједнике”, гдје нико не добија **све** што жели, али **сви** добијају нешто боље у односу на оно што су имали раније.

На крају, то је једина будућност за ову земљу.

Ако то постигнемо, Босна и Херцеговина ће кренути напријед да заузме мјесто које јој с правом припада у европској породици држава. А кога ће тада историја прогласити херојем? Сигурно не оне који су остали у политичким рововима, критикујући из позадине, већ оне који су се одважили да преузму ризик, који су показали храброст да преговарају, и повјерење да направе компромис.

Зато што ће они бити ти који су постигли напредак. Они који су ствари помакли са мртве тачке. Они који су се побринули да се будућност ове земље разликује од њене прошлости.

Још једна завршна ријеч на ову тему:

Неки вјерују да ћу ја интервенирати са својим компромисним рјешењима ако ви одбаците ове договоре.

То је изузетно погрешна процјена. Јер се то неће догодити. Заправо, то се не може догодити.

Дозволите ми да поново објасним:

Европска унија која је тренутно усред процеса израде студије изводљивости за Босну и Херцеговину је јасно нагласила да у Европу не можете путем Канцеларије високог представника – да ове реформе морају бити ваше реформе, не моје.

Ово није пука реторика. Ово је чврста политичка чињеница.

То не значи да не можете или да не бисте требали да се детаљно упознате са законима и измјените их уколико сматрате да је то потребно.

Уколико се можете усагласити око амандмана којима се побољшава Закон о управи за индиректно опорезивање а да при томе не доведете у питање европске стандарде, те да их усвојите до 1. јануара 2004. године, онда то требате и учинити.

Исто се односи и на закон о обавјештајној служби и закон о одбрани.

Али пажљиво размотрите ове договоре.

Сва три закона су производ дуготрајних и мучних преговора и деликатних компромиса.

Сва три закона су у потпуности усклађена са европским стандардима.

Сва три закона ће БиХ учинити функционалнијом државом.

Овдје освајамо нови терен.

Ове комисије су нам дале средства да смјело закорачимо на територију за коју су стручњаци тврдили да је потпуно недоступна за БиХ.

Све три комисије су доказале да скептици нису били у праву.

Све три су показале да је оно што је у БиХ наводно немогуће, на крају, ипак могуће постићи.

Убрзавање динамике реформи

Наш задатак сада није да подривамо њихов успјех, него да га консолидујемо и на њему градимо даље.

Јер, иако је наш напредак до сада добар, још увијек стојимо у подножју. Пред нама је још увијек огромна и застрашујућа планина на коју се треба попети.

Реформа економије.

Смањење трошкова власти.

Рјешавање проблема града Мостара.

Ребаланс буџета.

Окончање реформе Јавног РТВ система.

Завршити успостављање СИПЕ.

Успостављање владавине закона.

То је огроман посао, али ако мислите да се не може урадити, гријешите.

Словеначка влада и парламент су у једној години донијели 1200 закона да би на вријеме испоштовали стандарде Европске уније.

Овај Парламент је до сада донио само нешто више од 12 закона.

Можда бисте се требали запитати да ли ова земља може стићи у Европу са владом која ради тако споро, и Парламентом који засиједа само један дан мјесечно.

Дозволите ми да кажем зашто је то важно питање.

Студија изводљивости Европске комисије ће крајем јесени дати искрену, нимало уљепшану процјену стварног стања у овој земљи.

Немојте очекивати да ће Европа бити уздржана или околишати.

Европска унија није ублажила стандарде за Мађарску и Пољску, па их неће ублажити ни за вас.

Али Пољска и Мађарска су показале да се процес реформе заиста исплати.

Оне су се до краја држале зацртаног пута.

Тако да ће слиједећи пут када се ја будем обраћао овом Парламенту, Мађарска, Пољска, Словенија, Чешка Република и остале земље већ бити пуноправне чланице Европске уније, и имаће важну улогу у доношењу одлуке када ће се земље попут БиХ придружити Европској унији.

И баш зато што ни оне нису добиле бесплатан улазак, неће то очекивати ни за друге.

Европа је јасно ставила до знања да жели да јој се придружите – у то нема сумње.

Али прво морате достићи стандарде и вриједности због којих вриједи бити члан Европске уније – то је недвојбено.

Питање када ћете добити чланство не зависи толико од Европске уније колико од темпа и брзине којим проводите реформе.

Као што је комесар Патен рекао, пут у Европу није поплочан добрим намјерама, већ реформама које ће произвести осјетне и видљиве резултате.

Дакле, ово је изузетно важан тренутак.

Ипак, многи политичари још увијек проводе сувише времена говорећи о недостацима БиХ, фокусирајући се на оно што је негативно. Исувише је велики број политичара који још увијек траже изговор зато што не предузимају ништа, умјесто да раде на реформама – земља има лош Устав, или су изабране погрешне странке; или ситуација се полако претвара у прави хаос.

Ако желите довести инвестиције у ову земљу, морамо је добро продати.

Када сте посљедњи пут чули политичара да говори, или прочитали

у новинама, о наводима у посљедњем извјештају Лаусане универзитета: да забиљежени ниво криминала у БиХ заправо није виши него у Швицарској? Или да је ово прва земља у региону која је званично прекинула везе између политичара и судства? Или да ћемо ПДВ увести три пута брже него Пољска? Или да још увијек имамо најстабилнију валуту у регији?

Да, тачно је да у овој земљи треба много тога промијенити, нико то не пориче. Али саме жалбе на постојећу ситуацију неће промијенити ништа. То је луксуз који си може приуштити само новинар.

И ви, изабрани представници грађана ове земље имате одговорност да урадите нешто по том питању. Морате размотрити којим реформама ће се постићи напредак у овој земљи, а затим провести те реформе. То може изискивати компромис, може подразумијевати да ћете морати објашњавати промјене које неће бити популарне. Може значити да ћете радити са вашим политичким противницима, умјесто да постижете поене на њихов рачун. Али, на крају крајева, то и јесте ваш посао – да у први план ставите интересе грађана.

То је веома изазован задатак, баш каквим се и чини.

Али свако ко познаје ову земљу, свако ко је долазио протеклих година након завршетка рата, зна колико талента и колико потенцијала посједује ова земља, те колико могућности нуди.

Босна и Херцеговина има своје мјесто у модерној Европи. То мјесто вас чека. Али од овог тренутка, више не зависи од мене да ли ћете стићи тамо.

То зависи од вас.